

Gallejaur SE0820740

Bevarandeplan Natura 2000-område

Länstyrelsen
Norrbotten

Titel: Gallejaur SE0820740
Bevarandeplan Natura 2000-område.
Diarienummer: 511-12226-2017
Omslagsbild: Annette Asp
Kontaktuppgifter: Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå
Telefon: 010-225 50 00 fax: 0920-22 84 11
E-post: norrbotten@lansstyrelsen.se
Internet: www.lansstyrelsen.se/norrbotten

ISSN: 0283-9636

Områdesinformation

Uppdaterad:	2019-12-17
Kommun:	Arvidsjaur
Läge:	50 km sydost om Arvidsjaur
Markägarförhållanden:	Privat
Områdets totala areal:	14,6 ha
Områdestyp:	Föreslaget område av gemenskapsintresse (pSCI) 2006-05-01 Område av gemenskapsintresse (SCI) 2007-11-01 Särskilt bevarandeområde (SAC) 2014-01-01. Regeringsbeslut M2013/2696/Nm
Ytterligare skyddsform:	Kulturresevat
Berörda samebyar:	Mausjaur

Innehållsförteckning

Allmänt	5
Vad är en bevarandeplan?	5
Tillståndsplikt och samråd.....	5
Översiktskarta.....	6
Detalj karta	7
Naturtyper och arter som ska bevaras i området	8
Bevarandesyfte.....	8
Beskrivning av området.....	9
Bevarandemål.....	12
Hotbild	13
Bevarandeåtgärder.....	16
Bevarandetillstånd	19
Bilaga 1 - Naturtyper	20

Allmänt

EU-länderna jobbar gemensamt för att värna om den biologiska mångfalden och har enats om vilka naturtyper och arter som är extra viktiga att skydda och bevara. Dessa finns listade i art- och habitatdirektivet samt i fågeldirektivet. De områden som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 har pekats ut eftersom de innehåller en eller flera av dessa naturtyper och/eller arter och är ett led i att skydda dessa. Vissa arter och naturtyper i direktiven är prioriterade vilket innebär att extra hänsyn ska tas till dem. Varje område som ingår i Natura 2000-nätverket föreslås av respektive länsstyrelse och beslutas av regeringen.

Vad är en bevarandeplan?

Över hela Sverige finns idag en stor mängd naturområden som ingår i Natura 2000. Till varje sådant område finns det en bevarandeplan som ur olika aspekter beskriver området och dess syfte, mål och värden. Bevarandeplanen är tänkt att fungera som:

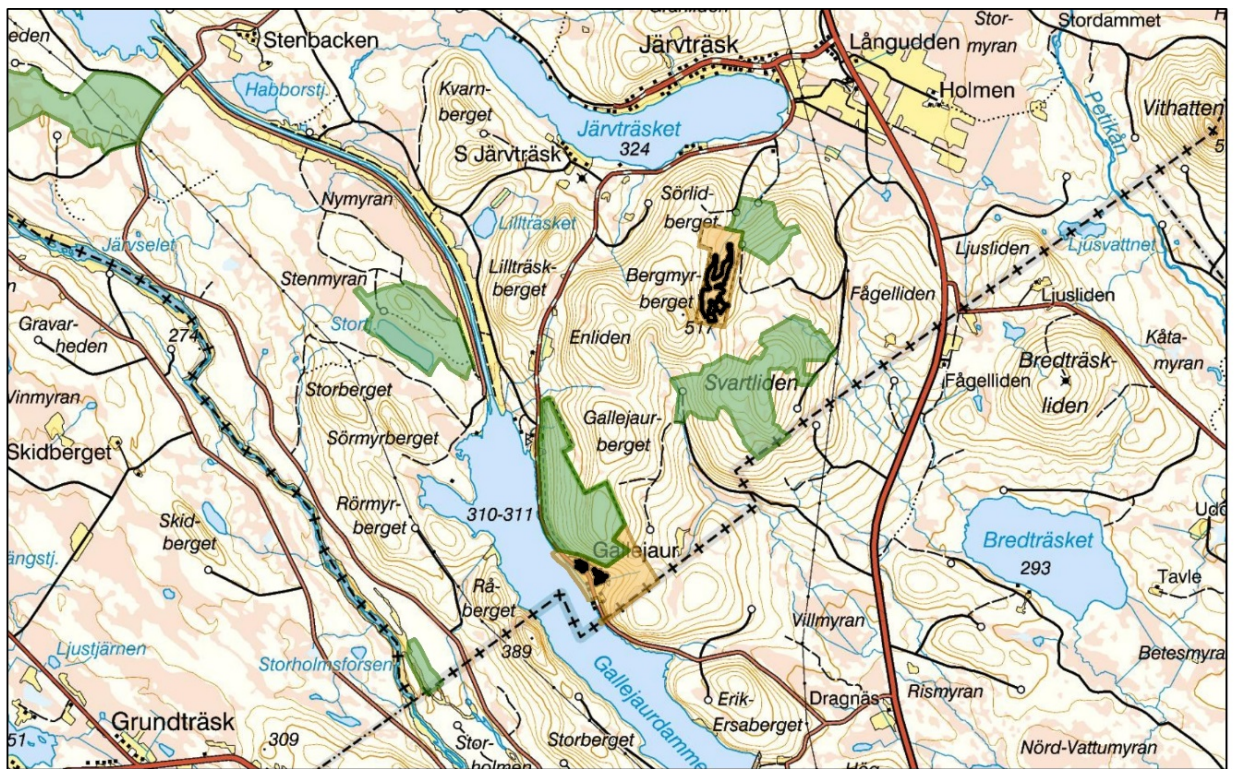
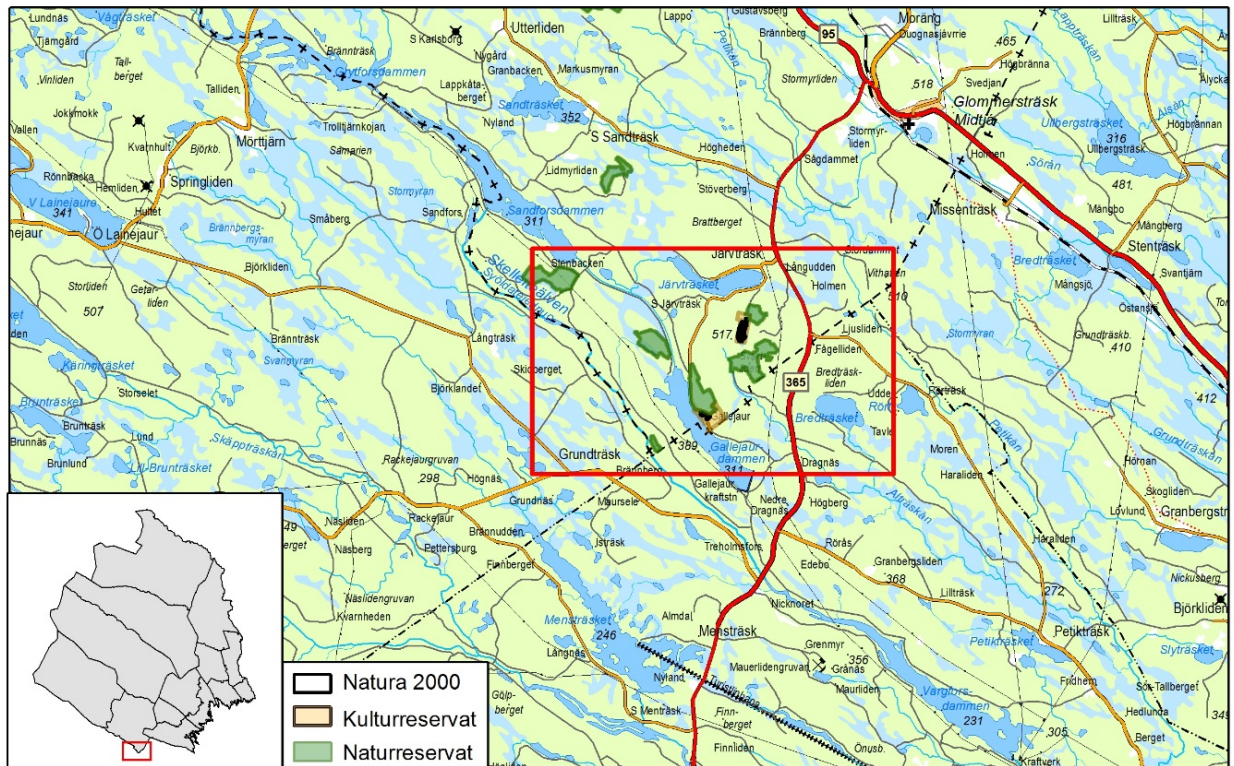
- Ett vägledande dokument för berörda myndigheter, kommuner, exploatörer m.fl. vid eventuella bedömningar och prövningar som kan ske vid exploatering eller andra åtgärder som riskerar att skada Natura 2000-området.
- Ett informationsunderlag vid bedömning av om området är tillräckligt skyddat och för hur området bör skötas för att på bästa sätt upprätthålla eller utveckla de naturvärden som pekats ut där.
- En informationskälla till markägare, brukare, marknadsaktörer och allmänhet om området och vilka värden som är speciella för just där.

Tillståndsplikt och samråd

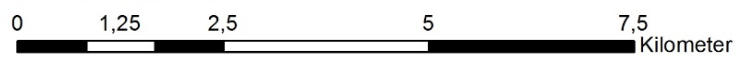
Särskild lagstiftning gäller för Natura 2000-områden. Detta regleras i miljöbalken, 7 kap. 27-29§§. För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön inom området. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Ett tillstånd får lämnas endast om verksamheten/åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter/åtgärder inte kan skada den eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas. Den får inte heller medföra att arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av dessa inom området. Särskilda undantag kan göras från detta, men endast med regeringens tillstånd. Mer information om detta finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

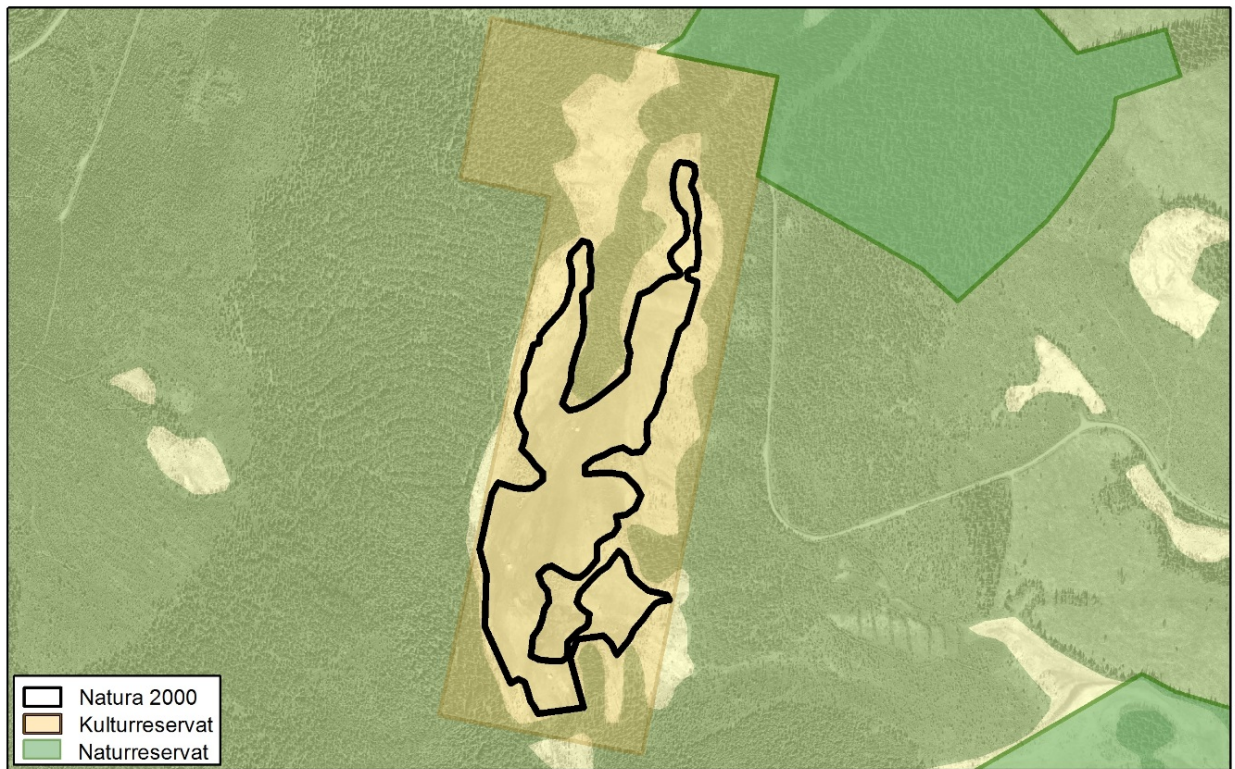
Översiktskarta

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Detalj-karta

0 100 200 400 600 800 1 000 1 200 Meter

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 25 50 100 150 200 250 300 Meter

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (% ¹)
6230	*Stagg-gräsmarker	1,1	7
6520	Höglänta slätterängar	0,4	3
7140	Öppna mossar och kärr	13	89

* - Naturtyp prioriterad inom EU

¹) Andelen utpekade naturtyper i området behöver inte uppgå till 100 % av arealen.

Ovan redovisas naturtyper från art- och habitatdirektivet som pekats ut som värdefulla i området. Utpekade arter saknas. Det baseras på bästa tillgängliga kunskap, vilket för vissa områden skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har i dessa fall för avsikt att föreslå ändringarna till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, därför är det nödvändigt att bevarandepåren redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Information om naturtypernas utbredning inom området finns i kartverket Skyddad natur. Det finns på Naturvårdsverkets hemsida och hittas genom att där söka på "kartverket skyddad natur". Kartan över naturtyper hittas under Naturtypskarteringar. Kunskapen om Natura 2000-områdena utvecklas dock ständigt, kontakta därför Länsstyrelsen i Norrbotten vid behov av aktuell information.

Bevarandesyfte

Det övergripande syftet för områdets bevarande är att det (enligt 16§ Förordningen om områdesskydd) ska bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att upprätthålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna och/eller arterna på biogeografisk nivå, dvs. för hela nätverket. Det enskilda Natura 2000-områdets syfte är också att lokalt bevara eller återskapa ett gynnsamt bevarandetillstånd för de naturtyper och arter som utpekats.

Prioriterade bevarandevärden

Gallejaur har pekats ut som Natura 2000-område för den speciella artsammansättningen av gräs och örter som utvecklats där under lång tid av kontinuerlig hävd i form av slätter eller bete. Äldre tiders brukande av marken har format naturtypen, utan påverkan av konstgödsel, kemisk bekämpning, insådd eller kraftig jordbearbetning med tunga redskap. Miljöer som denna finns endast kvar på enstaka platser i dagens landskap. Trots sin ringa storlek fyller de en viktig funktion, då de hyser en stor rikedom av arter som är helt

anpassade till hävdmiljön och annars skulle försvinna. Hit hör till exempel en rad olika insekter, speciellt fjärilar och andra pollen- och/eller nektarsamlare, samt olika låsbräckor. Marktypen utgör även livsmiljö för många specialiserade marksvampar och andra marklevande organismer. I området finns även kulturspår i form av gamla byggnader, träd och stenrösen. Dessa utgör ofta värdefulla småbiotoper speciellt för mossor och lavar. Inom området finns även en slåttermyr med höga natur- och kulturhistoriska värden. Slåttermyren har traditionellt använts som en viktig källa till vinterfoder. Det har skapat en unik miljö med ett rikt växt- och djurliv och kulturlämningar i form av hölador och hässjestöror. Slåttern hindrar igenväxning och unika lavar trivs på kulturlämningarnas åldrade trä. Många vadarfåglar verkar gynnas i sitt födosök av insekter på den slagna myren. Slåttermyrar som hålls i god hävd är därför viktiga att bevara. Marktypen utgör även livsmiljö för en rad olika våtmarksmossor och fuktälskande organismer.

Syftet med området är att bevara den värdefulla hävdmiljön med sin speciella karaktär och stora biologiska mångfald. Både gräsmarken och slåttermyren ska ges förutsättningar att upprätthålla eller förbättra sina höga värden knutna till naturtypen.

Prioriterade åtgärder

Naturtyperna ska få den skötsel som krävs för att upprätthålla eller förbättra sina höga värden knutna till naturtypen.

Gynnsam bevarandestatus

En livsmiljös bevarandestatus anses gynnsam när:

1. Dess naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande.
2. Den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga för att den ska kunna bibehållas på lång sikt finns och sannolikt kommer att finnas under en överskådlig framtid.
3. Bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Beskrivning av området

Gallejaur är en gammal lappmarksby som ligger 5 mil sydost om Arvidsjaur, på gränsen till Västerbottens län. Den lilla byn består av några få hus och utgör ett levande exempel på äldre tiders kulturpräglade landskap med naturliga slätter- och betesmarker. Byn ingår i kulturreseptatet Gallejaur och både natur- och kulturvärden sköts av Gallijar-Järvlia Kulturbygdsförening.

Natura 2000-området består av totalt fem delområden. Fyra delområden ligger inne i byn och är naturliga slåtter- och betesmarker som inte plöjts eller gödslats. Dessa hävdas årligen med slåtter och bete, vilket har gett en hävdgynnad flora med bland annat stagg, fjälltimotej, blåklocka, ormrot, nordvårbrodd, månlåsbräken, kattfot, backskärvfrö, ängsskallra, späd ögontröst, teveronika, ängsfryle, svartfryle, prästkrage, rödfibbla och backnejlika. Det femte delområdet utgörs av slåttermyren Bergmyran, som ligger cirka 3,5 km nordost om byn.

Ursprungligen var Gallejaur ett nybygge i början av 1800-talet. Förutom jordbruket bedrevs jakt och fiske och man höll även skötesrenar. Redan i mitten av 1800-talet hade inägorna (d.v.s. åker-, ängs- och betesmarkerna) fått den omfattning som råder än idag. Skogsnäringen blev en viktig inkomstkälla i slutet av 1800-talet. Många av byns män jobbade säsongvis som skogshuggare och flottare.

I början av 1900-talet sänktes Gallejaursjön med en och en halv meter. Detta gjorde att man kunde dika och börja odla vallväxter på myrarna norr om sjön. Tidigare hade man varit tvungen att ta sig flera kilometer för att komma till slåttermyrarna som användes för produktion av hö. Vissa magra slåttermyrar gav dålig skörd. För att öka avkastningen brukade man dem som "fönnmyrar" vilket innebar att man årligen bara nyttjade halva myren till slåtter medan den andra fick bilda förna och bidra till gödsling på den magra myren. Delområdet Bergmyran brukades till exempel på detta sätt. Sommartid släpptes djuren på skogsbete. Hästar och får fick ströva bäst de ville och hämtades hem först under sensommaren eller hösten. Korna gick bara ute i skogen på dagarna och togs hem för mjölkning varje kväll. Sommartid hade man korna i sommarladugården vid skogsbrynet. På åkrarna i byn odlades korn, havre, råg, lin och potatis. I mitten av 1900-talet förbjöds delvis den gamla traditionen att låta djuren gå på bete i skogen. Det blev då vanligare att låta djuren beta på inägomarken, åtminstone efter att höet och säden var skördade.

Trakterna kring Gallejaur var länge väglöst land. Man röjde med tiden en enklare cykelväg, men en riktig landsväg till byn bröts först 1952. Successivt växte byn som mest till nio gårdar på 1950-talet. Den största förändringen i byn ägde rum 1963 då Vattenfall lät uppföra Gallejaurdammen och sjön höjdes med ett femtontal meter. Större delen av byns jordbruksmark kom därmed att hamna under vatten och odlingarna koncentrerades till själva byn. Kornåkrarna övergick till att bli fodervall och potatisland. Ända in i sen tid har inägomarken i byn hållits öppen. Några mindre områden har fallit i ohävd eller bebyggts med sommarstugor. Gallejaur är känt för sin välbevarade bebyggelse och år 2008 bildades kulturrestatet Gallejaur by. Reservatet ska spegla ett norrländskt nybygges framväxt och utveckling under 1800- och 1900-talen och då särskilt de levnadsförhållanden och villkor som var rådande för en jordbruksmiljö i Norrlands inland under 1950- och 1960-talen.

Vid länsstyrelsens inventering 2013 hävdades delområde A och B (naturtyp 6230 Stagg-gräsmarker) med fårbeta. Vid otillräckligt betestryck tuktas tuvtåteluvorna med betesputs. I framtiden hoppas man att försöka ha nötkreatur för växelbeta.

Delområde C (naturtyp 6520 Höglänta slåtterängar) hävdades genom slåtter med efterbeta och delområde D (naturtyp 6230 Stagg-gräsmarker) med enbart slåtter. Samtliga delområden var väl hävdade och har ett mycket högt kulturhistoriskt värde genom att de uppvisar en landsbygdsmiljö från 1950-60-talet.

Delområde A

Tämligen välbetad betesmark i svag södersluttning, angränsande mot skogsområde i norr. Frisk-torr mark med gräs av tuvtåtel och rödsvingel. Örterna utgörs av en blandning av prästkrage, liten blåklocka, olika daggkåpor, höstfibbla, vitklöver, späd ögontröst, ängssyra, teveronika, grässtjärnblomma, rölleka m. fl. I den östra delen påträffades rödfibbla.

Delområde B

Välbetad beteshage i sydsluttning med frisk-torr vegetation av rödsvingel och rödven samt en varierad örtsammansättning med bland annat smultron, gråbinka, backnejlika, kattfot, svartfryle, skogsnoppa och fläckvis rikligt med rödfibbla. I den östra delen finns en del torrmarksarter. Här växer även några vårdträd i form av flerstammiga sälgar.

Delområde C

Omfattar ett flertal olika vegetationstyper. Öster om boningshuset ligger en frisk-(fuktig) slåtteräng dominerad av tuvtåtel, rödven och enstaka örter som rölleka, höstfibbla, liten blåklocka och backskärvfrö. I nordöst blir marken torrare med vårbrodd, rödven, gullris och backskärvfrö.

Runt själva boningshuset växer en del gammaldags arter av olika trädgårdsväxter som toppklocka, brandgul lilja, tornedalsros och spirea.

Ängsvegetationen i nordvästra delen är mycket frodig. Runt ladugården och i sydvästra delen är vegetationen kraftigt gödselpåverkad och utmärks av arter som hundkex och skräppor.

Delområde D

Slåtteräng i svag södersluttning. Vegetationen domineras av vårbrodd, fjälltimotej, tuvtåtel och rödven samt ängsskallra, liten blåklocka, midsommarblomster och vanlig smörblomma. I den något torrare delen i norr växer kattfot, backnejlika, prästkragar samt enstaka exemplar av månlåsbräken. Även revfibbla påträffades. Stagg förekommer rikligt i vissa delar (noterades i 15 av 61 provrutor), vilket gör att delområdet byter naturtyp från Höglänta slåtterängar till Stagg-gräsmarker.

Bergmyran

Myren är ungefär en kilometer lång och ca 200 meter bred. Två små bäckar rinner in på myren i söder och i norr avvattnas den av Bergmyrbäcken. Myren är lättgången med starrvegetation dominerad av flaskstarr och trådstarr samt strängstarr. Vegetationen

varierar över myren från fattig typ till svagt intermediär. Här påträffas 18 olika vitmossor i bottenskiktet, samt arter som kärrspira, jungfru marie nycklar, ängsnycklar och myggblomster. I södra delen finns ett blötare område med sjöfräken där det är svårare att ta sig fram.

Myren slogs ända in på 1950-talet, men låg därefter orörd innan den restaurerades på senare tid. Den hävdas numera med hjälp av motormanuell slätterbalk. Eftersom myren är mager slås endast halva myren växelvis årligen. Spår efter gamla sildiken finns på olika ställen, men det är osäkert i vilken utsträckning de använts tidigare. Åtta restaurerade slätterlador finns utspridda, huvudsakligen längs kanterna, på myren.

Bevarandemål

Bevarandemålet beskriver det tillstånd som ska råda när naturtypen har uppnått gynnsamt bevarandetilstånd och genom detta också på bästa sätt fyller sin funktion i Natura 2000-nätverket. Det ska fungera som vägledning vid skötselplanering och uppföljning, men utgör också ett viktigt underlag vid tillståndsprövning. De angivna arealerna får avvika från bevarandemålen om det är till följd av naturliga förändringar. För en beskrivning av naturtyperna, se Bilaga 1.

Stagg-gräsmarker 6230

Naturtypen ska fortsätta att ha en areal på minst 1,1 ha. Den ska utgöras av en artrik ängs-/betesmark med förekomst av hävdgynnade arter. Stagg ska finnas väl spridd över arealen.

Ängen/betesmarken ska ha en skötsel som hindrar skadlig ansamling av förna eller igenväxning. Hävden ska vara ändamålsenlig för de natur- och kulturvärden som finns eller som eftersträvas. Den ska hysa för naturtypen typiska arter av kärlväxter, fjärilar och bin.

Höglänta slätterängar 6520

Naturtypen ska fortsätta att ha en areal på minst 0,4 ha. Naturtypen ska utgöras av en artrik ängsmark med förekomst av hävdgynnade arter. Ängen ska ha en skötsel som hindrar skadlig ansamling av förna eller igenväxning. Hävden ska vara ändamålsenlig för de natur- och kulturvärden som finns eller som

Typiska arter

De typiska arterna är arter som valts ut eftersom de är knutna till viktiga strukturer eller funktioner i naturtypen eller själv utgör ett värde. De är ofta känsliga och reagerar då snabbt på negativ förändring. Detta gör att de är positiva indikatorer för naturtypen och deras förekomst utgör därmed en bedömningsgrund för naturtypens bevarandestatus. En generell förutsättning för gynnsam bevarandestatus är att ingen påtaglig minskning ska ske av populationerna av de typiska arterna i naturtypen.

eftersträvas. Den ska hysa för naturtypen typiska arter av kärlväxter.

Öppna mossar och kärr 7140

Naturtypen ska ha en fortsatt areal på minst 13 ha. Den ska utgöras av en öppen torvbildande våtmark med intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi. Omgivande skog ska vara intakt i sådan utsträckning att den utgör en fungerande naturlig buffertzona som t.ex. förhindrar läckage av näring och sediment. Inga körskador eller diken med avvattnande effekt ska finnas. Slåttermynen ska ha en ändamålsenlig skötsel. Den ska hysa för naturtypen typiska arter av kärlväxter och mossor.

Hotbild

Nedan beskrivs ett antal potentiella hot mot Natura 2000-områdets värden. Hoten som redovisas är exempel på verksamheter och aktiviteter som bedöms kunna åstadkomma en negativ påverkan på de utpekade naturtyperna. Texten syftar till att vara vägledande vid prövning och förvaltning. Den ska dock inte ses som komplett utan även andra hotbilder än de som beskrivs här kan bli aktuella och varje enskilt områdes förutsättningar ska alltid beaktas. Om något sker inom eller utanför Natura 2000-området är inte avgörande för prövningen, utan så länge negativa effekter riskerar att uppstå för de utpekade värdena så bedöms det som ett hot.

- All jordbearbetning, t.ex. plöjning eller harvning med plog, harv eller kultivator, förstör det stabila växtsamhället och livsmiljön för marklevande organismer som byggts upp under lång tid i ängs-/betesmarken.
- Tungt fordon eller körning på blöta, fuktiga marker riskerar körskador på marksvålen eller oönskad markpackning, vilket kan påverka markhydrologin med förändrad vatten- eller näringstillförsel som följd.
- Markslitage av frekvent körning, alltför kraftigt djurtramp eller mycket högt besöksstryck, orsakar förlust av livsmiljöer och biologisk mångfald.
- Insådd eller plantering på ängs-/betesmarken påverkar dess biologiska mångfald negativt.
- Kalkning, användning av gödsel eller bekämpningsmedel inom/i direkt anslutning till ängs-/betesmarken kan ödelägga dess biologiska mångfald.
- Täkt av jord, grus eller sten i ängs-/betesmarken förstör det stabila växtsamhället

och livsmiljön för marklevande organismer. All grävning eller schaktning i eller i nära anslutning riskerar även att försämra livsmiljön genom förändrad hydrologi, näringstillförsel eller oönskad sedimenttransport.

- Alla andra typer av exploatering t.ex. nybyggnation eller utbyggnad av anläggningar, infrastruktur och liknande utgör alla ett väsentligt ingrepp i naturmiljön och kan hota viktiga värden.
- Åtgärder eller underhåll av vägar i anslutning till ängsmarken bör ske med försiktighet. Ofta fungerar vägdiken som spridningsvägar för många växter och djur. Genom att visa varsamhet vid omgrävning av diken och hävda dikesrenarna vid rätt tidpunkt kan de fungera som goda spridningsvägar. Däremot kan insådd av dikeskanter öka risken för främmande arter i ängsmarken. Alltför kraftig vägsaltning kan medföra att saltgynnade arter etableras. Arbete med vägdiken eller byten av vägtrummor är exempel på åtgärder som kan orsaka skador om det leder till sedimenttransport från/till ängsmarken, eller oönskad avvattnings med förändrad näring eller fuktighet som följd.
- Bortförsl av kulturspår som slåtterlador, hässjestöror, stenrösen, gårdsgårdar eller äldre träd på eller kring ängsmarken gör att värdefulla småbiotoper försvinner. Detta missgynnar den biologiska mångfalden.
- Utebliven hävd eller felaktig skötsel orsakar en ansamling av förna och på sikt igenväxning med förlust av livsmiljöer och biologisk mångfald.
- Etablering av invasiva arter, till exempel blomsterlupin och jättebalsamin, kan utgöra ett hot mot det naturliga artsamhället i såväl ängs- och betesmarker som i slåttermyren.
- Skogliga åtgärder i eller i anslutning till slåttermyren kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet och/eller hydrologin inom området. Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket som gödsling, kalkning, markberedning och dikning rubbar det naturliga tillståndet genom t.ex. en förändring av den lokala mark- och vattenkemin, hydrologin och artsammansättningen. Markberedning, dikning och körsador riskerar även att skada intilliggande bäck- eller våtmarksmiljö genom exempelvis grumling, gödning och utfällning av skadliga ämnen.
- Brytning av mineral inom eller i anslutning till området kan skada samtliga naturtyper, med konsekvenser som t.ex. förlust av naturtyp, sänkt grundvattennivå och utsläpp av slam och skadliga ämnen i markerna och vattendrag. Detta gäller

både etablering och pågående verksamhet. Även föregående prospektering kan innebära ett negativt ingrepp i naturmiljön.

- Brytning av torv inom eller i anslutning till slåttermyren kan utgöra ett hot mot områdets naturliga struktur, dynamik och hydrologi.
- Dikning eller andra åtgärder med avvattande effekt på slåttermyren (gäller ej ev sildikessystem) kan skada naturtypernas tillstånd och biologiska mångfald genom bl.a. sänkt grundvattennivå. Avvattningen riskerar även att frigöra och transportera ut skadliga ämnen samt grumlande partiklar i angränsande vattenmiljö. Äldre befintliga diken orsakar i många fall negativ igenväxning av myren.
- Terrängkörning på barmark kan orsaka mekanisk skada på markskiktet. Detta gäller i synnerhet våtmarker vilka har ett markskikt som är extra känsligt och där det även kan skapas en avvattande effekt. Om terrängkörning ska ske i samband med brukandet av slåttermyren ska det därför ske med stor försiktighet så att körskador inte uppstår.
- All markbearbetning av slåttermyren, t.ex. plöjning eller harvning med plog, harv eller kultivator, förstör vegetationen och livsmiljön för marklevande organismer som byggts upp under lång tid i slåttermyren.
- Insådd eller plantering av slåttermyren påverkar dess biologiska mångfald negativt.
- Kalkning, användning av gödsel eller bekämpningsmedel inom eller i direkt anslutning till slåttermyren kan ödelägga dess biologiska mångfald.
- Fysisk påverkan på vattenmiljön i eller kring slåttermyren kan göra skada genom påverkan på dess strukturer, naturtillstånd och vattenföring. Grävning, dämning, rätning, schaktning, muddring, körning på bottnar, nyanläggning eller rensning av anslutande diken är exempel på sådana åtgärder och de kan leda till skadade bottnar, grumling, utsläpp av gödande eller på annat vis skadliga ämnen samt skapa vandringshinder (gäller ej dämmen och sildikessystemet).
- Alla typer av åtgärder som leder till utsläpp i vatten är ett potentiellt hot. Detta gäller partiklar som kan orsaka grumling eller färgning av vattnet eller igenslamning av bottnar. Det gäller även all antropogen tillförsel av tungmetaller, bekämpningsmedel, näringsbelastande ämnen eller andra typer av föroreningar och

miljöfarliga ämnen.

- Alla andra typer av exploatering t.ex. nybyggnation, utbyggnad eller underhåll av anläggningar, infrastruktur och liknande utgör alla ett väsentligt ingrepp i naturmiljön och kan hota viktiga värden.
- Bortförsl av kulturspår som slåtterlador, hässjestöror eller äldre träd på eller kring slåttermyren gör att värdefulla småbiotoper försvinner. Detta missgynnar den biologiska mångfalden.
- Utebliven hävd eller felaktig skötsel orsakar på sikt igenväxning med förlust av livsmiljöer och biologisk mångfald.

Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna i området ska leda till att de uppsatta bevarandemålen uppfylls över tiden. Det innebär att området måste ha ett tillfredställande skydd mot bland annat exploatering, samt att de skötselkrävande naturtyperna och arterna får den skötsel som krävs för att de ska nå eller upprätthålla ett gynnsamt bevarandetilstånd.

Områdets skydd

Förutom Natura 2000-bestämmelserna (7 kap 28-29 § miljöbalken) är området även skyddat inom kulturresevatet Gallejaur by. Det innebär att det finns reservatsföreskrifter som reglerar verksamheter inom området. Kontakta länsstyrelsen i Norrbottens län för information om reservatsföreskrifterna. Inget ytterligare skydd bedöms som nödvändigt i dagsläget.

Området sköts av förening, delvis med miljöersättning. Vissa arbeten omfattas av skötselavtal med länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att genomföra fältbesök med jämna mellanrum för att se om marken hävdas på ett lämpligt sätt.

Skötselåtgärder

För att områdets värden ska bevaras är det nödvändigt med regelbundet återkommande hävd (slåtter/slåtter med efterbete/bete) så att marken inte växer igen med ohävsarter, buskar eller sly.

Graden av hävd ska anpassas så att marken varken tillförs eller utarmas på näring. För att bevara de slåttergynnade arterna ska slåtter ske vid lämplig tidpunkt på växtsäsongen och vara anpassad så att det inte ansamlas växter eller växtrester, s.k. förna.

Slåttern ska utföras efter att ängsarterna hunnit gå i blom, men inte så sent att de hävdgynnade arterna blir övertäckta av det växande gräset. En bra tumregel är att slå innan höet tappat sitt fodervärde.

Slåttern utförs lämpligast med skärande eller klippande slåtteredskap, som till exempel lie eller manuell slåtterbalk. Den kan även utföras med en lättare mindre traktor utrustad med slåtterbalk. Om marken ska slås med traktor är det viktigt att marken har tillräcklig bärighet för detta, så att grässvålen inte skadas eller marken kompakteras - samt att eventuella miljöstödsregler tillåter detta.

Betesputs eller andra aggregat som finhackar gräset är inte lämpligt eftersom gräset övergödslar marken eller bildar skadlig ansamling av förna, vilket påverkar ängsarterna negativt.

Efter slåtter kan ängsarterna med fördel ges möjlighet att hinna fröa av sig före bortförsl. Att hässja eller vända höet vid torkning på marken har en positiv effekt.

Skörden av gräs eller hö får inte lämnas kvar på marken efter torkning eftersom det kväver och/eller övergödslar ängsarterna.

Vid ett eventuellt efterbete ska stödutfodring helst undvikas inom den utpekade naturtypen/naturtyperna. Detta för att inte orsaka ökad näringsbelastning, oönskade vall- och ogräsarter samt kraftigt upptrampade ytor. Om stödutfodring är nödvändigt så ska det göras med försiktighet.

Om invasiva arter, exempelvis lupin eller jätdebalsamin, skulle upptäckas inom området ska de avlägsnas. Andra åtgärder som ökar förutsättningarna för att uppnå bevarandemålen för området kan bli aktuella i framtiden efter särskild utredning.

För betesmark gäller dessutom:

Graden av hävd ska anpassas så att marken varken tillförs eller utarmas på näring, samt att betesprägelns upprätthålls.

För att bevara de betesgynnade arterna ska betespåsläpp ske vid lämplig tidpunkt på växtsäsongen. Betestrycket ska även vara tillräckligt så att hela ytan blir avbetad. På så vis undviker man att det ansamlas växter eller växtrester, så kallad förna.

Stödutfodring ska helst undvikas inom den utpekade naturtypen/naturtyperna för att inte orsaka ökad näringsbelastning, oönskade vall- och ogräsarter samt kraftigt upptrampade ytor. Om stödutfodring är nödvändigt så ska det göras med försiktighet.

Växelbete mellan olika djurslag är att föredra. Dels eftersom de betar vegetationen på olika sätt, men även för att slippa använda avmaskningsmedel som kan vara skadligt för vissa marklevande insekter.

Röjs sly i betesmarken ska slyet föras bort så att det inte ligger kvar och kväver vegetationen.

För slåttermyren gäller dessutom:

Området ska bevaras med lämplig och regelbundet återkommande hävd (slåtter) så att myren inte växer igen med olika risväxter, buskar eller sly.

Graden av hävd ska anpassas så att slåttermyren varken tillförs eller utarmas på näring. Myrslåttern ska vara anpassad så att det inte ansamlas växter eller växtrester, s.k. förna.

För att behålla vegetationens sammansättning måste slåttern ske vid rätt tidpunkt. Om den sker för tidigt kan växtarter som är beroende av att sprida sig med frön, ännu inte hunnit gå i frukt. Om den sker för sent har det ingen större biologisk effekt. Fodret får dessutom sämre näringsvärde.

Slåttermyn ska hävdas med hjälp av klippande eller skärande redskap, exempelvis lie eller motormanuell lie. Andra redskap ger trasiga/avslitna snitt, vilket ökar risken för uttorkning och infektioner på vegetationen. Slåtterhöjden ska vara låg, men inte understiga myrens vattennivå. Om snittytan hamnar under vattnet ökar risken för svampangrepp och röta. Redskap som finhackar och sprider slåttermaterialet är inte lämpligt eftersom det kväver mossorna och/eller övergödslar myren.

Efter slåtter kan myrhöet med fördel ges möjlighet att hinna fröa av sig före bortförsl. Att hässa eller vända höet vid torkning på marken har en positiv effekt.

Skörden får inte lämnas kvar på marken efter torkning eftersom det kväver myrvegetationen.

Röjs sly på myren ska det föras bort så att det inte ligger kvar och kväver vegetationen.

För att inte slåttermyren ska utarmas på näring måste den fortsätta skötas på samma sätt som i äldre tider, särskilt om vattennivån har reglerats genom öppning och stängning av översilningsdiken och/eller dämmen.

Bevarandetillstånd

Området har i dagsläget och sedan lång tid tillbaka fått en ändamålsenlig skötsel och hyser höga naturvärden. Därför bedöms de utpekade naturtyperna ha ett bevarandetillstånd inom området som i dagsläget är gynnsamt.

Bilaga 1 - Naturtyper

Enligt Naturvårdsverkets vägledning för svenska naturtyper och arter.

6230 - Stagg-gräsmarker

Beskrivning

Artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen på torra–friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Stagg-gräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Förvaltning/skötsel

Bete (alternativt slåtter och höbärgning), röjning av igenväxningsvegetation. Skötseln bör utformas enligt objektets speciella natur- och kulturvärden. Objektets hävdhistoria bör i första hand vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slåtter även fortsättningsvis hävdas genom slåtter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas. Hävdtrycket kan variera inom ett brett intervall så länge skadlig förnaansamling undviks och starkt slitna partier ej dominerar. Viss variation i markvegetationens höjd över tiden och mellan olika delar av objektet är en förutsättning för många arters överlevnad. Inslag av buskar, snår och bryn är gynnsamt för många organismer genom att erbjuda skydd, skapa bättre mikroklimat och kantzoner där örter kan gå i blom utan att betas ner. Bärande buskar och träd är en viktig födokälla för många fågelarter.

Det är inte ovanligt att stagg-gräsmarker har en historia som ängsmarker, och/eller har en flora och fauna innehållande arter som är känsliga för hårt bete under sommaren. Där det förekommer hotade eller regionalt sällsynta arter, eller där marken har en välbevarad ängsvegetation, är det motiverat att anpassa hävden efter det genom t ex begränsat bete under sommaren.

I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.

Artrika, torra–fuktiga, hävdpräglade ängar i fjällnära och andra höglänta områden (ovanför högsta kustlinjen i Svealand och Norrland). Ibland finns ett inslag av fjällväxter i vegetationen. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Höglänta slätterängar är en mycket ovanlig och starkt hotad naturtyp som bara förekommer på små arealer i fjällnära eller höglänta områden i boreal och alpin region. Jordbruket i dessa trakter har numera oftast lagts ner och de flesta marker med naturtypen håller på att växa igen.

Naturtypen har traditionellt utnyttjats för skörd av vinterfoder. I det gamla jordbrukssamhället var den slagna ängen därigenom ett av de viktigaste markslagen som täckte stora arealer. I och med övergången till rationellt jordbruk har denna naturtyp minskat mycket kraftigt och har numera ytterst liten betydelse i jordbruksproduktionen.

Blomrika slättermarker har mycket stor betydelse för många organismer som är knutna till odlingslandskapet, inte minst slättergynnade kärlväxter och många insekter, i synnerhet fjärilar och vildbin.

Förvaltning/skötsel

Gynnsamt bevarandetilstånd i naturtypen förutsätter slätter, höbärgning, röjning av igenväxningsvegetation, lövtäkt och fagning samt eventuellt efterbete. Skötseln ska vara utformad utifrån områdets speciella natur- och kulturvärden i fält-, busk- och trädskikt. Inslag av buskar, snår och bryn är gynnsamt för många organismer genom att erbjuda skydd och skapa bättre mikroklimat. Bärande buskar och träd är en viktig födokälla för många fågelarter.

I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i området), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.

Beskrivning

Habitatet är heterogent och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller mycket glest trädbevuxna myrar. De myrtyper eller myrelement som kan inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena; lutning >3%) kärr - i synnerhet backkärr (lutning >8%) - samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som p.g.a. luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup.

Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning.

Två undergrupper kan urskiljas: Svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn (kan indelas i fattiga och intermediära för uppföljningen).

Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Slåtter kan bedrivas. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges.

Förutsättningar för bevarande

För att öppenheten ska kvarstå så förutsätter naturtypen intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av antropogena ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga förändringar. För de limnoga våtmarkerna och maderna inom naturtypen förutsätter det också en naturlig vattenregim i anslutande vattendrag och sjöar.

De hydrologiska och hydrokemiska förhållandena behöver upprätthållas också för att bevara variationen av strukturer/formelement (ex. tuvor, höljor, kärrfönster, slukhål, dråg, gungflyn) och olika vegetationstyper som naturligt finns i naturtypen samt motverka negativa vegetationsförändringar och igenväxning orsakad av dränering eller luftburet nedfall av näring.

Den karakteristiska vegetationen och strukturerna är också en förutsättning för många av de typiska arterna som har sin livsmiljö inom naturtypen. Gynnsamt tillstånd/bevarandestatus förutsätter att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området respektive på biogeografisk nivå eftersom typiska arter indikerar att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner.

Länsstyrelsen
Norrbotten